

Commissie Justitie 9 december 2014

Inleiding Minister Koen Geens

De Belgische begroting van justitie opstellen in tijden van schaarste, zou een kwestie van veel geduld en boterhammen moeten zijn. Indien dat echter bruusk gebeurt onmiddellijk na de vorming van een Regering, en juist voor de neerlegging van de cijfers bij de Europese instanties, dan behoeft het geen verwondering te wekken dat geen schoonheidsprijskamp kan worden gewonnen met de toepassing van de lineaire sleutels van vermindering voor 2015 op de raming die is opgemaakt na de bilaterales van de zomer. U kent deze lineaire sleutels voor 2015: 20% voor werkingskosten, 20% voor investeringen en 4% voor personeel.

Ik heb als sedert kort bevoegd Minister inmiddels kennis genomen van de evolutie van de laatste tien jaren, en ben tot de volgende, steeds voorlopige, feitelijke vaststellingen gekomen:

1. Werkingskosten

- a. Voor de gerechtskosten is het budget degressief verminderd van 97 miljoen voor 2013 over 87 miljoen voor 2014 naar 71 miljoen voor 2015. Op 1 december bedroegen de onbetaalde facturen 32 miljoen euro. Ik zal er straks op terug komen.
- b. De werkingskosten van de rechterlijke orde (bv de energiekosten, de bezettings- en veiligheidskosten van de gebouwen) evolueren als volgt : 59,2 (2013), 59,6 (2014) en 48 miljoen (2015). Het achterstal per 1 december bedraagt 16,5 miljoen.
- c. Voor de medische kosten (medicatie en hospitalisatie) en de kosten voor onderhoud van de geïnterneerden geplaatst buiten de gevangenissen, is het budget verminderd van 12 (2013) over 9,8 (2014) naar 7,9 miljoen (2015). De openstaande schuld bedraagt per 1 december 46 miljoen euro ten laste van begroting 2015.
- d. Voor de kosten voor de medico-psycho-sociale expertise en gezondheidszorgen van de gedetineerden, is het budget geëvolueerd van 13,9 (2013) naar 14,4 (2014) tot 12 miljoen (2015). De onbetaalde facturen per 1 december bedragen 4,6 miljoen euro.
- e. De werkingskosten van de gevangenissen toonde de volgende evolutie: van 27,5 (2013) en 29,6 (2014) naar 23,9 miljoen (2015), met, per 1 december, nog onbetaalde facturen van 3,1 miljoen euro.

- f. De voedings- en onderhoudskosten van de gedetineerden evolueren als volgt : van 16,9 (2013), over 19 (2014) naar 16,7 (2015) met een onbetaald bedrag van 1,3 miljoen euro per 1 december.

Wat de werkingskosten betreft, is er dus kans op een sneeuwbaaleffect. Doordat het jaarlijks budget door opeenvolgende besparingsrondes inkrimpt, indien de kosten zelf op jaarbasis lichtjes blijven toenemen, (i) de achterstallen groeien, en (ii) een steeds groter deel van het budget voor een volgend jaar moet worden gebruikt om de achterstallen te delgen van het vorig jaar.

2. Il y a un déficit de vision des coûts d'investissement et d'entretien, notamment à cause d'engagements tardifs et d'un manque de planification proactive budgétaire. C'est ainsi qu'en matière de TIC par exemple, les engagements pour l'entretien de l'infrastructure TIC existante et de nouveaux investissements ne sont enregistrés qu'au fur et à mesure que les projets et les coûts effectifs sont réalisés. Cette approche trouve son origine dans le fait que les investissements TIC ont subi des retards de réalisation et ont ainsi créé un excédent vis-à-vis du planning. Ces engagements excédentaires ont alors été utilisés pour payer les dépenses courantes de TIC au sein de l'enveloppe budgétaire TIC. Une telle stratégie de caisse comptable opacifie la planification budgétaire pour les années à venir et justifie un audit externe de la gestion financière de l'informatique de la justice. L'exercice budgétaire écoulé n'est donc pas un reflet fidèle et ne peut donc pas servir de point de départ pour la prochaine année budgétaire. Une telle planification de caisse comptable n'est pas la plus transparente et ne permet pas une politique proactive et efficace. Ici, l'établissement d'une enveloppe est une priorité et, comme mentionné ultérieurement, devra permettre une politique budgétaire et une stratégie TIC plus efficaces. J'y reviendrai.
3. Het gerechtelijk apparaat telt in zijn geheel 10.577 voltijdse eenheden. Het merendeel is tewerkgesteld binnen een wettelijk kader. Het kader van 2603 magistraten is voor 2.439 eenheden ingevuld of 93.7%. Het kader van 7.363 griffiers en parketsecretaressen is voor 6.755 eenheden ingevuld of 91.74%.
4. De staatsveiligheid beschikt over een personeelsenveloppe waarbinnen 568 voltijdse eenheden zijn tewerkgesteld.
5. Het gevangeniswezen telt 9.856 voltijdse eenheden waarvan 936 contractuelen.

6. De centrale administratie beschikt over 1.064 voltijdse eenheden waarvan 275 contractuelen.

De impact van de besparingsmaatregelen op deze toestand kan als volgt worden samengevat:

1. De voorziene kredieten voor werkingskosten die nog 174,8 miljoen euro bedroegen voor 2014, zullen volgend jaar slechts 132,1 miljoen euro bedragen
2. De voorziene kredieten voor investeringsuitgaven voor 2014 die nog 47,5 miljoen euro bedroegen voor 2014, zullen volgend jaar slechts 30 miljoen euro bedragen.
3. De voorziene kredieten voor de hele rechterlijke orde die voor 2014 nog 666,9 miljoen euro bedroegen, zullen volgend jaar slechts 634 miljoen bedragen.
 - a. Voor de magistraten, moeten er in 2015 ongeveer 119 vervangingen gebeuren om de huidige invulling van het kader constant te houden. Indien op personeel 4% lineair wordt bespaard, en dus ook op magistraten, kunnen slechts 21 van die vervangingen geschieden.
 - b. Voor gerechtspersoneel, moeten er in 2015 124 vervangingen geschieden. Indien op personeel lineair 4% wordt bespaard in 2015, kan geen enkele vervanging worden gerealiseerd. Zelfs dan is het budget ontoereikend om alle overblijvende leden van het gerechtspersoneel te betalen.
4. De voorziene kredieten voor gevangenispersoneel die voor 2014 nog 455,3 miljoen euro bedragen, zullen volgend jaar slechts 424,4 miljoen euro bedragen. Dit betekent dat we 138 vervangingen wegens uitstroom niet kunnen doorvoeren; Zelfs dan is het budget ontoereikend om in 2015 alle overblijvende leden van het gevangenispersoneel te betalen.
5. De voorziene kredieten voor de centrale administratie die voor 2014 nog 62,4 miljoen bedragen, zullen volgend jaar slechts 55,1 miljoen euro bedragen. Dit heeft als gevolg dat 19 vertrekkers niet kunnen worden vervangen. Zelfs dan is het budget ontoereikend om alle overblijvende contractuele leden van het personeel van de centrale administratie te betalen.

A partir de ces chiffres, dans la mesure où ils se rapportent aux économies de personnel, vous pouvez en déduire que les pyramides des âges du personnel des tribunaux et des prisons sont considérablement plus jeunes que celles des magistratures assise et debout. De ce fait, en cas de non-remplacement des départs naturels en 2015 du personnel des tribunaux et des prisons, il faudrait encore licencier au cours de la même année afin de satisfaire à la norme de 4%, tandis que dans la magistrature, on peut encore effectuer 21 remplacements sur les 119 départs naturels par application de cette même norme de 4%. Il est clair aussi que la justice pourrait réaliser les économies de personnel par des départs supplémentaires du fait qu'elle a un cadre contractuel qui s'élève à 15% du total de son effectif (environ 2.600 contractuels sur 22.000 ETP). De ces contractuels, la grande majorité ont été recrutés à durée indéterminée. Indépendamment des intérêts individuels, il est loin d'être évident que le départ du personnel contractuel et le maintien des statutaires s'effectuera toujours dans l'intérêt d'un service donné. Le cas échéant, les statuts respectifs ne laissent cependant pas d'autre choix. Par conséquent, je vais soumettre au gouvernement, à la fin du mois de janvier, un plan de justice global qui, s'il conserve effectivement, en tout cas dans un premier temps, l'objectif budgétaire sur quatre ans, prévoit un autre rythme de distribution, qui permette une meilleure prise en compte de l'ensemble de la situation propre au département, et une possible prise en compte d'une série de recettes que la Justice assure au Trésor.

Grâce aux réserves que le gouvernement a prévu lors de l'élaboration du budget 2015, il doit être possible de lisser les effets des économies linéaires via le recours fondé à la provision interdépartementale. Concrètement, je ferai appel à la réserve prévue pour les crédits de personnel, les crédits optiféd et une provision pour les frais de justices en cas de dommage.

De werkingskosten van Justitie nijpen sedert jaren. Zoals ik het al aangaf, gaat het niet alleen over de gerechtskosten, maar ook over de gevangenskosten, en zovele andere dagelijkse uitgaven die nodig zijn voor de werking van een fijn justitieel en penitentiaal apparaat.

De diagnose waartoe men bij het overlopen van deze kosten noodzakelijkerwijze komt, is dat enerzijds onvoldoende voorbijgestreefde kosten hebben afgebouwd zoals postzegels (12 miljoen), aangetekende zendingen (8 miljoen) en dagvaardingen (21 miljoen), en anderzijds suboptimaal onze schaalvoordelen hebben aangewend wat meer nieuwerwetse kosten voortbrengt. Zo heeft justitie tot nog toe zijn inkoopmacht onvoldoende aangewend voor de

aanschaf van telefoon- en telefoontapdiensten –weliswaar zijn het onderzoek daarnaar en de negotiatie daarvan volop bezig, we hopen alvast op een onmiddellijke besparing op jaarbasis van 7 miljoen euro. Binnen het gevangeniswezen kunnen door gemeenschappelijke catering, en door de collectivisering van onze wasserijdiensten nog besparingen worden gerealiseerd. Ook de te weinig succesvolle inschakeling van nieuwe technologieën in de werking van Justitie, zoals de informatica, is debet aan inefficiëntie. Ik kom daar verder op terug.

Dans de nombreux cas, on ne peut reprocher à l'administration un manque de contrôle des coûts, car la législation, tout au moins dans une interprétation stricte, ne permet pas, par exemple, de réduire certains coûts d'un autre âge. En ce qui concerne l'utilisation des économies d'échelle, il n'y a habituellement pas d'obstacle juridique, mais il n'est pas rare que le mélange d'anciennes et de nouvelles méthodes soit la cause du problème ou constitue un obstacle à sa solution. La coexistence des prisons neuves qui ont été construites avec les méthodes PPP avec d'anciennes prisons où la notion d'outsourcing est encore à découvrir, conduit par exemple à un sous-emploi de la capacité de blanchisserie dans les nouvelles prisons. Une simple coopération entre les prisons et le transport du matériel de blanchisserie peut y remédier. Moins de transport, tant pour des raisons de sécurité que de budget, est également indiqué entre les prisons et les tribunaux. Cependant, la coexistence de nouvelles prisons d'une part avec notre justice traditionnelle de l'autre, conduit à une inutilisation des belles salles d'audience prévues dans les nouvelles prisons. Pour sa part, le principe de la vidéoconférence entre le juge et le prisonnier en détention, qui, au début de ce siècle avait déjà fonctionné dans deux projets pilotes, mériterait d'obtenir une base juridique.

Aan de hand van de enkele gegeven voorbeelden, wordt duidelijk dat er op de werkingskosten van justitie kan worden bespaard. Sommige van die besparingen vergen wettelijk ingrijpen, en zullen deel uitmaken van het potpourri-ontwerp waar ik al melding van maakte toen ik mijn beleidsoriëntatieverklaring voorlegde. Andere besparingen op werkingskosten zullen gevolg zijn van goed management, of van nieuwe investeringen.

Ik had u beloofd ook helderheid te brengen over de achterstallen in de werkingskosten. Laat mij beginnen met de gerechtskosten in de strikte zin van het woord. Zoals reeds aangegeven wordt het budget door opeenvolgende besparings- en blokkeringsrondes in 2013 nog begroot op 97 miljoen, dit jaar op 87 miljoen en volgende jaar op 71 miljoen. U weet hoe moeilijk het is deze kosten te begroten, omdat er geen andere maatstaf is dan de kosten van het jaar voordien. De rechterlijke orde maakt immers autonoom die gerechtskosten, en bestelt wat ze wenst, zonder vooraf rekenschap te moeten geven aan FOD Justitie. Niet alleen is er geen enkele informatica-aansluiting tussen de boekhouding van de rechterlijke orde en die van de Staat, bovendien is de FOD Justitie niet volledig aangesloten op FED Com. Het spreekt vanzelf dat die band op korte

termijn moet worden gerealiseerd, wil men verbetering brengen. Een informatica-aanpassing in het MACH-systeem is onderweg en deze zou in 2016 moeten zijn gerealiseerd.

Er zijn voor 108 miljoen euro facturen inzake werkingskosten, waaronder gerechtskosten en gevangenskosten die dateren van voor 31 augustus 2014, en die in technische zin achterstallig zijn, dwz ouder dan drie maanden. Hogere kostencijfers zoals het eerder door mij geciteerd cijfer van 136 miljoen, of het door het Rekenhof geciteerd bedrag van 182 miljoen zijn het gevolg van andere tijdopnames.

Het cijfer van 108 miljoen euro hoop ik ten bedrage van 61 miljoen euro nog dit jaar te kunnen aanzuiveren. Daarbij krijgen de oudste schulden en de kleinste schuldeisers voorrang. Die 61 miljoen zijn afkomstig (i) van de laatste kredietschijf 2014, ten bedrage van 36 miljoen, (ii) alsook van een deblokking van onder te benutten kredieten, ten bedrage van 25 miljoen. De middelen die geblokkeerd werden voor justitie in 2014 zullen aldus worden benut ten bedrage van 25 miljoen, dit ten gevolge van een beslissing van de Regering, vandaag vergaderd in kern.

Het laatste deel van die 108 miljoen, zal ik dan volgend jaar moeten betalen. Inmiddels zijn er even wel weeral 30 miljoen euro voor recente ingediende facturen van werkingskosten die in technische zin niet of nauwelijks achterstallig zijn, bijgekomen. Het bedrag van 71 miljoen voor de gerechtskosten dat voor volgend jaar 2015 begroot is, zal waarschijnlijk voor een belangrijk deel opgesoupeerd zijn door alle facturen van 2014 aan te zuiveren.

En ce qui concerne les coûts des prisons, je prends la liberté de soumettre deux problèmes à votre attention. Le premier concerne les soins médicaux des détenus qui, comme vous le savez, sont exclus de toute assurance maladie, même s'ils ont payé leurs cotisations toute leur vie, et même si ces cotisations sont toujours payées, que ce soit par eux-mêmes ou par d'autres personnes bénéficiaires. Ces frais médicaux sont pris en charge par le système carcéral. Si vous savez que, par exemple, 300 prisonniers sont infectés par le virus HIV et que certains autres détenus nécessitent des soins médicaux de longue durée ou ont besoin d'être hospitalisés, il vous apparaît clairement que ce poste représente un coût important. Je vais donc jeudi prochain me réunir avec Madame De Block pour examiner si la justice, par un paiement conséquent des primes de groupe pour compte des détenus, ne peut pas permettre à ces derniers de bénéficier du système du tiers payant.

Un autre problème est celui du paiement des frais d'entretien et autres coûts que l'État a pris en charge dans le cadre des contrats PPP. Le fait est que le paiement des indemnités contractuelles pour les nouvelles prisons (Marche, Beveren et Leuze) et l'exploitation du FPC à Gand par un partenaire privé nécessitent des crédits supplémentaires, respectivement de 3 millions et 4 millions en 2015. Les indemnités annuelles qui sont payées pour l'entretien et la blanchisserie, et

qui sont à charge de la justice, sont fixées dans des contrats de longue durée et ne sont donc pas compressibles.

Elke begrotingsdiscussie maakt de vraag los waar we naartoe gaan met de organisatie van de Belgische justitie, zowel in zijn aspect rechterlijke orde, als in zijn aspect gevangeniswezen.

Uit de studies van de OESO en de Raad van Europa (CEPEJ - report on 'European judicial systems - Edition 2014 (2012 data) : efficiency and quality of justice' OECD - Judicial performance and its determinants: a cross-country perspective, 2013) blijkt dat de effectiviteit van justitie o.a. sterk beïnvloed wordt door de mate waarin er geïnformatiseerd is, de mate waarin er statistieken en cijfers beschikbaar zijn, en het management van de rechtbank, o.a. de opvolging van de zaken. Op het stuk van cijfers munten wij in vele internationale justitievergelijkingen uit door in tabellen te worden geciteerd met NA, not applicable, omdat wij voor een bepaald vakje geen cijfer konden meedelen. Er is dus ruimte voor verbetering, dit is een collectieve verantwoordelijkheid en ik beloof u die verbetering. U zal mij op mijn woord moeten nemen.

Wat de informatisering aangaat, is de wijze waarop dat geschied is uiteraard evenzeer van belang als de gemaakte kosten. Het blijkt dat België niet ten achter is gebleven bij het gemiddelde van de sterkere Europese landen wat het gedeelte van het justitiebudget betreft dat aan informatica besteed is. Zo besteedt België gemiddeld tussen 2,5 en 3,5% van zijn justitiebudget aan informatica, waarmee het zich positioneert tussen Frankrijk en Duitsland. Het probleem is dus wellicht niet zozeer gelegen in de grootte van het budget dan wel in de allocatie van het budget en de concrete output die gerealiseerd wordt. Vandaar de algemene eensgezindheid over de gebrekkige informatisering van ons gerecht.

Verschillende strategieën zal ik inzetten om tot een beter resultaat te komen inzake informatica.

1. Een actiever en proactiever beleid in het beheer van ICT-contracten en budgetten:

- a. door het openbreken van contracten in een markt die gekenmerkt wordt door dalende prijzen (vooral licentiecontracten en hardwarecontracten);
- b. door een betere afstemming van de prioritisering van het onderhoud- en de innovatiestrategie;

c. door een betere afstemming van de prioritisering op de bredere werkingskosten van Justitie.

2. Een verdere professionalisering van het projectbeheer. De succesratio van ICT projecten, zo wordt internationaal aangenomen, ligt rond de 40 %. De afgelopen decennia heeft Justitie deze toch al lage ratio niet gehaald. Dit is de reden waarom griffies nog zijn uitgerust met applicaties van meer dan 20 jaar oud, terwijl de technologie enorm is geëvolueerd. Het gebrek aan resultaat is niet gelegen in het feit dat er te weinig innovatie werd gestart of er een gebrek was aan budget (er werden geen projecten stilgelegd of uitgesteld omwille van gebrek aan budget, maar wel omdat projecten nooit beëindigd geraakten en dus geen concrete output gaven).

3. Vele efficiëntiewinsten kunnen maar behaald worden indien er een goede samenwerking ontstaat met de vele samenwerkingspartners van Justitie:

a. de andere FOD's (bv. de Fod WASO inzake de e-pv's, de FOD Economie inzake economische informatie-uitwisseling, enz);

b. de juridische beroepen zoals advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders (denk maar aan de elektronische informatie-uitwisseling). Ik zal hen daarom voorstellen om een toekomstpact voor de 5 komende jaren te sluiten waarin we vastleggen hoe we samen onze ICT-strategieën op elkaar afstemmen om tot maximale efficiëntie te komen. Voor elektronische gegevens-uitwisseling en elektronische procedures moet men immers minstens met 2 zijn, en een authentiek bron vindt men precies bij de juridische beroepen (zie daarover, onder 4);

c. de dienstenleveranciers van Justitie: tolken, labo's, experts, telecomoperatoren, enz; een efficiëntere samenwerking kan ook hier voor beide partijen vruchtbaar zijn;

d. andere overheidsinstanties zoals bv de gemeenten voor wie de modernisering en de efficiënte ontsluiting (naar wie er recht heeft op deze informatie) van het strafregister en de burgerlijke stand belangrijke efficiëntiewinsten kan opleveren. We hebben hier samen ook belang in het wegwerken van de historische achterstand (en soms de kwaliteit).

4. De opbouw van elektronische registers/elektronische authentieke bronnen alsook de uitbouw van een informatiebeheerdienst. Het geciteerde rapport geeft ook aan dat landen die over elektronische registers beschikken en daaruit valabele statische informatie halen en hier actief gebruik van maken in het uittekenen van hun beleid, een hogere efficiëntie bereiken van hun Justitie en het beleid. Tot op heden scoren wij hierin zwak.

5. Vorming van de gebruikers van ICT. Elkeen van ons weet dat elke gebruiker een te beperkt gebruik maakt van de mogelijkheden die ICT biedt. Door te beperkte focus op ICT-opleiding van

de intensieve gebruikers van ICT (veel al het gerechtspersoneel), is er een onderbenutting van de mogelijkheden die de ICT vandaag al biedt en morgen zal bieden. In samenwerking met het IGO, Instituut Gerechtelijke Opleidingen, maar ook in het kader van de beheersovereenkomsten, zal een sterker beleid gevoerd worden inzake ICT vorming (en uiteraard ook inhoudelijke vorming). Dit is laaghangend fruit dat we niet mogen laten hangen.

6. Responsabilisering en accountability in het operationeel beheer van ICT (naast andere kosten). Het is slechts mogelijk om tot efficiëntie te komen indien zij die beslissen over uitgaven dit ook moeten doen in het kader van een toegewezen budget. Dit geldt voor gerechtskosten, die geldt ook voor lokale ICT-uitgaven (vb individuele printers).

7. De verdere omschakeling van de Stafdienst ICT van een dienst met een productie-opdracht naar een dienst met een regie-opdracht. Vandaag situeert zich de activiteit van de Stafdienst nog altijd tussen beide in (onderhoud en productie van de oude ICT – opgestarte regie-opdracht voor de nieuwe ICT). Dit gebrek aan focus en vooral het doorzetten van deze strategische focus, handicapt sterk de performantie van de Stafdienst. Dit is uiteraard ook gebonden aan de uitfaseren van de oude ICT-toepassingen. Het doorbreken van de vicieuze cirkel is een belangrijke uitdaging.

Reeds verschillende malen zat ik samen met informatica-experten, en ik zal me laten bijstaan voor raad en daad door het beste wat Zetel en Parket te bieden hebben. In dat verband is het interessant te vermelden dat een kanalisatie van alle DNA-analyse die onze vooronderzoeken en gerechtelijke onderzoeken vergen via het NICC, een fikse besparing zou opleveren.

Wat het management van de rechterlijke orde betreft, heeft uw parlement de stap gezet naar een zelfstandige en gedecentraliseerde rechterlijke orde die naar mijn mening, in overeenstemming met de beheerscontracten die haar drie Colleges afsluiten met de Minister van Justitie, op termijn zelf zal beslissen over de besteding van de enveloppes die haar zullen worden toegekend op het stuk van personeel en werking, en die mee zal beslissen over de investeringen. Deze beheersautonomie zou in mijn opvatting ver kunnen gaan. Zo zou elk ressort onder leiding van zijn korpschefs, binnen bepaalde breed gestelde minima en maxima, zelf beslissen over de verdeling van de personeelsenveloppe tussen magistraten, referendarissen, parketjuristen, griffiers en ander gerechtspersoneel. Aldus kunnen in de praktijk heilzame verschillen van

mening tot uiting komen over de juiste verhouding tussen het aantal magistraten en het aantal referendarissen, of bijvoorbeeld over de vraag of men meer behoefte heeft aan parketjuristen dan aan secretariaat. Mijn voorkeur zou er dus naar uitgaan dat, met het gradueel verlaten van de wettelijke kaders, dit vraagstuk geleidelijk steeds meer wordt overgelaten aan het ressort, zodoende dat het een aantrekkelijke werkgever wordt die zelf gelooft in de reden waarom een bepaalde competentie moet worden aangetrokken en een andere niet. Vandaag blijven immers al te veel plaatsen onbezet, ondanks langdurige vacaturestelling, en het valt niet uit te sluiten dat de strakke wettelijke kaders daar mee debet aan zijn. De rechterlijke orde zou op die manier ook zelf kunnen instaan voor de bestelling en de betaling van wat men gemeenzaam de gerechtskosten noemt. Zo zou beleid ontstaan dat tot prioriteitsstelling aanleiding geeft. Het College van de Zetel en dat van het Openbare Ministerie zouden samen met de FOD Justitie een aantal gemeenschappelijke diensten kunnen aansturen, die o.a. betrekking hebben op de informatica.

Ce qui pose problème n'est pas tant l'objectif, à terme, de l'autonomie, que la transition dans laquelle le ministre de la Justice, le SPF Justice et les trois collèges devront résolument collaborer pour passer d'un cadre strictement juridique à un système d'enveloppe souple. Tout processus de changement sain commence par un plan créatif qui bénéficie d'un large soutien. Avec le sens de la relativité que Winston Churchill nous a enseigné: les batailles ne sont jamais gagnées conformément au plan, mais elles ne le sont jamais non plus sans un plan. Comme je vous en ai déjà informé, je vais présenter au gouvernement, début février, un avant-projet de loi « pot pourri » qui contiendra un certain nombre de mesures propres à réduire la charge de travail routinière ou inutile dans les procédures civile, commerciale, sociale et pénale. D'ici là, je vais également préparer un plan qui introduise, d'une manière réaliste, les réductions de coûts d'exploitation et de personnel qui doivent être réalisées au cours des quatre prochaines années dans le système judiciaire, sans mettre en péril la continuité et la qualité du service public. Ce plan ne contiendra, en tout cas pas dans un premier temps, de diminution du montant total des économies à réaliser au cours des quatre prochaines années. Mais il proposera en revanche un rythme différent permettant au pétrolier lourd qu'est le pouvoir judiciaire de virer de bord avec élégance pour gagner en dynamisme et en efficacité.

Moins d'argent ne signifie pas nécessairement moins de justice. Au contraire, je suis convaincu qu'avec une utilisation judicieuse des ressources, même quelque peu réduites, nous pouvons être en mesure de fournir une meilleure justice. Dans les nombreuses statistiques internationales que j'ai pu examiner ces derniers mois, on constate que nous investissons dans l'ordre judiciaire une partie proportionnellement plus grande de notre budget de la justice (53%) que, par exemple, les Néerlandais (37%) et les Danois (17%). Mais dans ces pays, le nombre de litiges par habitant est bien moindre.

België investeert per inwoner (89,4€) in het gerechtelijk systeem ook beduidend meer dan gemiddelde in Europa (60,6€), en dit zonder rekening te houden met het budget van de Regie der gebouwen voor de rechterlijke orde.

En als men dit laatste in correlatie brengt met het BBP per inwoner scoort ons land niet slecht. Wat het aantal beroepsmagistraten betreft, merk ik nog dat België de vergelijking met onze buurlanden kan doorstaan. Ons land telt meer magistraten per 100.000 inwoners (21,7), dan Frankrijk (13,6) en Nederland (19,1).

Wat het gevangeniswezen aangaat, weten wij allemaal dat België een groot aantal gevangenen per inwoner telt. Zo hebben wij 11.000 gevangenen, en Nederland, dat 50% meer inwoners telt, heeft er slechts 8.000. Dit verschil wordt grotendeels verklaard doordat 1/3 van onze gedetineerden in voorlopige hechtenis zitten. Elektronische bewaking van verdachten, alsook de afschaffing van de dikwijls lang aanslepende en veelal als overbodig ervaren regeling van rechtspleging door de raadkamer zijn maar twee voorbeelden van mogelijke maatregelen. Deze maatregelen zullen worden opgenomen in het voorontwerp van wet waarover ik het al had dat ik begin februari aan de Regering zal voorleggen. Ook voor het gevangenisbeleid in zijn geheel, en meer bepaald met betrekking tot de vraag hoe we ondanks inkrimpende personeelsbudgetten de openbare dienstverlening op een kwalitatief verantwoorde manier in stand kunnen houden, verwijs ik naar het plan dat ik aan het parlement zal voorleggen. Opnieuw gaat het in een eerste tijd niet om de wijziging van de budgettaire doelstelling die moet worden bereikt aan het einde van de vierjarentermijn, wel om het vinden van een ritme dat toelaat om het gevangenisbeleid budgettair en kwalitatief ten goede te keren zonder continuïteit en kwaliteit in het gedrang te brengen. Dankzij de reserves die de regering bij het opmaak van de begroting 2015 heeft voorzien moet het mogelijk zijn via een pertinent beroep op deze interdepartementale provisie om de effecten van de lineaire besparingen af te vlakken. In concreto, zal ik een aanspraak maken op de reserve voor de personeelskredieten, de optifedkredieten en een provisie voor de gerechtskosten dan wel schade zaken.

Tot slot wil ik erop wijzen dat bij elke budgettaire oefening de eigen inkomsten van justitie worden besproken, en dit is overdrachtelijk bedoeld, want uiteraard zijn alle inkomsten waartoe justitie bijdraagt, inkomsten van de Staat en dus van de Schatkist. Toch gaat het om aanzienlijke bedragen, waarvan ik u voor zover mogelijk een kort overzicht geef.

In totaal kan gesteld dat het gaat om 699 miljoen

Wat sectie 12 justitie betreft gaat het om 71 miljoen

- 57 miljoen opbrengsten van het staatsblad,
- 9 miljoen spelen en weddenschappen,
- 3 miljoen instituut criminologie en criminalistiek,
- 1 miljoen winst regie der gevangenis arbeid en
- 1 miljoen diverse.

Wat sectie 18 financiën betreft gaat het om 628 miljoen

1. De boeten van veroordelingen. (in bijlage ook de relevante tabel van de rijksmiddelen begroting met historisch overzicht)

De totale ontvangsten kunnen als volgt worden uitgesplitst.

- onmiddellijke inningen: 365,6 miljoen €
- transactionele stortingen: 85,5 miljoen €
- de boeten van veroordelingen na gerechtelijke uitspraken : 66,7 miljoen €.

In totaal gaat het over 517,8 miljoen €. Daarvan gaat er 213,7 miljoen € naar de gewesten als gevolg van de zesde staatshervorming. Daarnaast gaat er 195,0 miljoen € naar het verkeersveiligheidsfonds overeenkomstig de vigerende wetgeving. Blijft dus voor de federale overheid 109,1 miljoen €.

2. Les droits de greffe.

Le calcul résulte de l'application du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe. Ces droits sont considérés comme des recettes fiscales. En 2015, ils devraient rapporter 36 millions €.

3. Les frais de justice et de poursuites récupérés.

Un exemple pourra l'expliquer. Lorsque les administrations fiscales du SPF Finances engagent des poursuites - et font donc appel à un huissier de justice -, les receveurs font l'avance de ces frais aux huissiers de justice. Ils mettent ces coûts en recouvrement à charge des contribuables. Ces recettes sont alors comptabilisées comme recettes non fiscales. Il s'agit de 46,1 millions € pour les contributions directes et de 13 millions € en matière de TVA.

4. Rechten en boeten inzake gerechtelijke bijstand en kosteloze rechtspleging.

Soms kunnen weinig bemiddelde personen beroep doen op een pro deo advocaat, weliswaar onder bepaalde voorwaarden. Wanneer achteraf blijkt dat deze personen ten onrechte beroep hebben gedaan op een dergelijke advocaat, dan moeten zij de kosten terugbetalen. Die kosten worden hier opgenomen. Alle bepalingen ter zake zijn ook opgenomen in een aparte instructie inzake de rechtsplegingsvergoeding. Het gaat hier ook om een ontvangst opgenomen in de Rijksmiddelenbegroting van 1 miljoen euro.

5. Bijdrage tot de financiering van het fonds voor de hulp van slachtoffers van gewelddaden.

Dit zijn bedragen die samen met de boeten van veroordelingen worden geïnd in die zin zelfs dat deze inningen voorrang hebben op inningen van de boeten van veroordelingen. In de mate dat Financiën int, kan Justitie uitkeringen doen aan personen die slachtoffer zijn van gewelddaden (bedrag 2015: 27,0 miljoen €). Het gaat dus om sommen die uitsluitend (en niet onder andere) aan het bovenbedoeld fonds worden toegewezen.

Ik besluit, al is het veel te vroeg voor een finaal woord over de begroting 2015. Kwaliteit en efficiëntie zullen hand in hand moeten gaan. Justitie is niet alleen een kwestie van middelen, het is ook en vooral een kwestie van correcte en optimale aanwending van de beschikbare middelen. Om dat evenwicht tot stand te brengen, is een beetje tijd nodig. Die tijd durf ik u vragen, maar zoals ik u beloofd heb, zal ik begin februari met een plan komen voor de financiële reorganisatie van justitie dat steek houdt en onze tanker toelaat de bocht te nemen. Tot zolang vraag ik uw geduld en vertrouwen.
